

NATJEČAJ U PODRUČJU SUZBIJANJA PRANJA NOVCA

JUST/2018/JACC/PR/CRIM/018

Razvoj i organizacija osposobljavanja za odvjetnike u području
pravila na razini EU-a o suzbijanju pranja novca i financiranja
terorizma (SPNFT)

PRIRUČNIK ZA VODITELJE OSPOSOBLJAVANJA

22. veljače 2021.

Izjava o odricanju od odgovornosti

Ove su informacije prikupljene u okviru ugovora s Europskom unijom (referentni broj: JUST/2018/JACC/PR/CRIM/018) i ne mogu se smatrati službenim stajalištem Europske komisije. Ni Komisija ni osobe koje djeluju u njezino ime ne mogu se smatrati odgovornima za moguću upotrebu navedenih informacija.

IZDAVAČI

Zaklada europskih odvjetnika

Fluwelen Burgwal 58

2511 CJ – Haag

Nizozemska

+31 612 990 818

www.elf-fae.eu

info@elf-fae.eu

Vijeće odvjetničkih komora Europe

Rue Joseph II, 40

1000 – Bruxelles/Brussel

Belgija

+32 2234 6510

www.ccbe.eu

info@ccbe.eu

Izvori fotografija (naslovnica):

© Adobe Stock

SADRŽAJ

UVOD.....	4
KAKO SE KORISTITI OVIM PRIRUČNIKOM.....	5
<i>Ishodi učenja</i>	6
<i>Metodologija</i>	8
DJELOTVORNO OSPOSOBLJAVANJE.....	8
IZVORI.....	9
STUDIJE SLUČAJEVA.....	11

PRIRUČNIK ZA VODITELJE OSPOSBLJAVANJA

UVOD

Ovaj priručnik za osposobljavanje (priručnik za voditelje osposobljavanja) namijenjen je osobama koje vode osposobljavanje odvjetnika u području pravila na razini EU-a o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma (SPNFT). Postoji i odgovarajući priručnik namijenjen polaznicima osposobljavanja (priručnik za korisnike).

Oba priručnika temelje se na ugovoru koji je Europska komisija dodijelila Zakladi europskih odvjetnika (ELF) i Vijeću odvjetničkih komora Europe (CCBE) u okviru natječaja „Razvoj i organizacija osposobljavanja za odvjetnike u području pravila na razini EU-a o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma (SPNFT)” (ugovor o uslugama JUST/2018/JACC/PR/CRIM/0185).

U nastavku su ciljevi Europske komisije pri objavi tog natječaja:

„Opći je cilj ugovora osposobljavanje i informiranje odvjetnika o ključnim načelima i konceptima povezanim s pravilima EU-a o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma te promicanje tih načela i koncepata među odvjetnicima. Svrha je ugovora analizirati, procijeniti i zadovoljiti potrebe odvjetnika boljim informiranjem o njihovoj ulozi i obvezama u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma na temelju Direktive.

Poseban je cilj programom osposobljavanja obuhvatiti što više odvjetnika u cijeloj Uniji. Aktivnostima osposobljavanja u prvom se redu odvjetnicima može pomoći da saznaju kako najbolje:

- pronaći i razumjeti relevantne obveze u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma; razumjeti kako je odvjetnike i odvjetnička društva moguće iskoristiti u kontekstu pranja novca i financiranja terorizma
- razumjeti prakse koje odvjetnici i odvjetnička društva mogu primjenjivati u svojoj jurisdikciji i u skladu s relevantnim pravilima svoje odvjetničke komore kako bi postupali u skladu s najvišim etičkim standardima struke
- utvrditi probleme koji se mogu pojaviti pri tumačenju određenih odredaba u odnosu na hipotetske i stvarne predmete, imajući posebno u vidu kontinuitet svojih poslovnih odnosa sa strankama i druga pitanja.”

Prije izrade priručnikâ za osposobljavanje konzorcij partnera izradio je procjenu potreba za osposobljavanjem i strategiju osposobljavanja na temelju odgovora na upitnik o postojećim praksama svake pojedine države članice u pogledu osposobljavanja odvjetnika u području pravila na razini EU-a o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma. Upitnik su ispunile sve

odvjetničke komore koje su članice Vijeća odvjetničkih komora Europe (CCBE) iz svih 27 država članica EU-a i Ujedinjene Kraljevine.

Valja podsjetiti na [kontekst direktiva o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma](#) u mjeri u kojoj utječu na odvjetnike. Pranje novca i financiranje terorizma ozbiljne su prijetnje životu i društvu te dovode do nasilja, potiču daljnju kriminalnu aktivnost i ugrožavaju temelje vladavine prava. Uzimajući u obzir ulogu odvjetnika u društvu te profesionalne i druge obveze i standarde usko povezane s tom ulogom, odvjetnici u svakom trenutku moraju postupati časno i savjesno i poštovati vladavinu prava te paziti da ne olakšavaju nikakve kriminalne aktivnosti. To zahtijeva da odvjetnici stalno budu svjesni prijetnje koju predstavljaju kriminalci koji nastoje zloupotrijebiti pravnu profesiju u svrhe aktivnosti pranja novca i financiranja terorizma.

Odvjetnici i odvjetnička društva moraju biti upoznati sa svojim obvezama u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma i poštovati te obveze, koje proizlaze iz:

- (i) osnovne etike pravne profesije (što uključuje zabranu podupiranja ili olakšavanja kriminalnih aktivnosti) i
- (ii) zahtjeva prava EU-a.

Svi odvjetnici u EU-u moraju biti upoznati s relevantnim pravnim i etičkim obvezama koje se primjenjuju u području njihove djelatnosti i s rizicima koji su relevantni za to područje i njihove stranke te se moraju neprekidno obrazovati o tim obvezama i rizicima. To je naročito važno kad se uzme u obzir to da se aktivnosti kriminalaca povezane s pranjem novca i financiranjem terorizma brzo i stalno mijenjaju i postaju sve sofisticiranije. U procjeni situacija koje mogu dovesti do problema povezanih s pranjem novca i financiranjem terorizma odvjetnicima najbolje mogu pomoći informiranost, budnost, prepoznavanje znakova upozorenja i oprez.

Ovim se priručnikom voditeljima osposobljavanja koji pružaju osposobljavanje za odvjetnike u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma nastoji pomoći da shvate kako pripremiti to osposobljavanje kako bi odvjetnici u potpunosti razumjeli svoje pravne i etičke obveze te izloženost rizicima.

KAKO SE KORISTITI OVIM PRIRUČNIKOM

Uz ovaj priručnik za voditelje osposobljavanja postoji i odgovarajući priručnik za korisnike, koji je namijenjen polaznicima osposobljavanja.

U priručniku za korisnike detaljnije je izložen okvir za pravila na razini EU-a o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma te bi taj priručnik trebalo smatrati osnovnim predloškom za osposobljavanje odvjetnika u tom području. Međutim, ne bi ga trebalo smatrati fiksnim okvirom koji treba slijepo slijediti u svakom tečaju osposobljavanja jer se tečajevi mogu razlikovati ovisno o sljedećim čimbenicima:

- prethodnom znanju i iskustvu polaznika

- izloženosti polaznika određenim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma
- duljini trajanja tečaja (na duljem tečaju moguće je dublje ući u tematiku svakog segmenta osposobljavanja)
- je li riječ o općenitom tečaju koji obuhvaća cjelokupnu tematiku ili je tečaj posebno usmjeren na jedno područje te tematike.

Drugim riječima, priručnik za korisnike trebalo bi smatrati okvirnim polazištem za tečajeve osposobljavanja koji se temelje na njegovu planu.

Ishodi učenja

Prije izrade priručnika za voditelje osposobljavanja i priručnika za korisnike provedena je analiza potreba za osposobljavanjem odvjetnika u EU-u, nakon čega je provedena procjena potreba za osposobljavanjem. U okviru pripreme tečaja osposobljavanja, na temelju sadržaja priručnika za korisnike, u obzir bi trebalo uzeti i tu procjenu potreba za osposobljavanjem. U toj procjeni utvrđuju se ishodi učenja u smislu vještina, kompetencija i znanja te je ona upotrijebljena kao osnova za ovaj priručnik za voditelje osposobljavanja.

Jedan od zaključaka procjene potreba za osposobljavanjem bio je taj da pretežna većina odvjetnika želi osposobljavanje koje je praktično i usredotočeno na studije slučajeva i primjere najbolje prakse. Osposobljavanje koje se temelji na svakodnevnom zahtjevima i stvarnim okolnostima pravne djelatnosti imat će zainteresirane polaznike. Za svaki tečaj osposobljavanja bit će potrebno pronaći ravnotežu između, s jedne strane, neophodnog poučavanja o suštini pravila o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma i, s druge strane, pružanja primjera na temelju kojih odvjetnici praktičari mogu dobiti uvid u stvarno stanje prakse.

Iako priručnik za korisnike ne sadržava nikakve studije slučajeva, voditelje osposobljavanja upućuje se na publikaciju *A lawyer's guide to detecting and preventing money laundering* (Vodič za odvjetnike o otkrivanju i sprečavanju pranja novca), koju su 2014. objavili Vijeće odvjetničkih komora Europe (CCBE), Međunarodna odvjetnička komora (IBA) i Američka odvjetnička komora (ABA) i u kojoj se na stranicama od 39. do 46. navodi niz studija slučajeva. Više o tome iznosi se u nastavku, u odjeljku pod naslovom „Studije slučajeva”.

Osim toga, i u prethodno navedenoj publikaciji CCBE-a, IBA-e i ABA-e i u drugoj korisnoj publikaciji, *Guidance for a risk-based approach for legal professionals* (Smjernice za pravne stručnjake o primjeni pristupa koji se temelji na procjeni rizika), koju je 2019. objavila Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF), navedeni su iscrpni popisi rizika. Ti su rizici podijeljeni u tri kategorije:

- rizici povezani sa strankama
- rizici povezani s transakcijama

- geografski rizici.

U Prilogu III. Direktivi navodi se nepotpun popis čimbenika i vrsta dokaza mogućeg višeg rizika u tima trima kategorijama, ali se dodatni opsežni primjeri navode i u već navedenim dvjema publikacijama, i to na stranicama od 28. do 38. u publikaciji CCBE-a, IBA-e i ABA-e i stranicama od 27. do 43. u publikaciji FATF-a. Ti su rizici bogati izvori i studija slučajeva i primjera najbolje prakse koji mogu poslužiti kao praktični primjeri odvjetnicima koji prolaze osposobljavanje. Osim toga, u nastavku pod naslovom „Studije slučajeva” nalazi se još materijala o tome kako se te dvije publikacije mogu upotrebljavati u okviru tečajeva osposobljavanja.

Konačno, u procjeni potreba za osposobljavanjem navedena su područja o kojima je, prema stajalištu većine ispitanika iz odvjetničkih komora, odvjetnicima naročito potrebno osposobljavanje. Ta su područja sljedeća:

- (1) u kojoj mjeri odvjetnici moraju nastojati utvrditi izvore novčanih sredstava stranaka
- (2) kako provoditi procjene rizika od pranja novca i financiranja terorizma s obzirom na samog odvjetnika ili na odvjetnički ured, zajedno s informacijama o riziku i ranjivostima povezanim s pranjem novca i financiranjem terorizma koji postoje u pravnom sektoru
- (3) međudjelovanje Opće uredbe o zaštiti podataka i pravila o suzbijanju pranja novca
- (4) informacije o tome kako manji odvjetnički uredi s ograničenim resursima mogu djelotvorno ispuniti svoje obveze u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma
- (5) kako se nositi s činjenicom da u različitim državama članicama postoje različita pravila o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma
- (6) elementi znanja o pravim kaznenim djelima, procjenama rizika i obvezama prijavljivanja (tj. koja je razina znanja potrebna)
- (7) kako utvrditi identitet različitih vrsta stranaka, npr. pojedinaca, različitih vrsta trgovačkih društava, trustova itd.
- (8) posebna pitanja povezana sa stvarnim vlasništvom
- (9) u kojoj se mjeri odvjetnici mogu oslanjati na informacije dobivene od drugih obveznika.

Još jednom, ti su naslovi ovdje navedeni kao pomoć voditeljima osposobljavanja u pripremi njihovih tečajeva. Odgovori na mnoga od prethodno navedenih pitanja nalaze se u priručniku za korisnike pod odgovarajućim naslovima. Moguće je da postoje posebni aspekti koji su važniji u jednoj jurisdikciji nego u drugoj.

Metodologija

Za svaki tečaj osposobljavanja bit će potrebna posebna metodologija. Primjerice, element tečaja koji se odnosi na etablišana i neosporna pravna pravila vjerojatno će zahtijevati primjenu tradicionalne metode poučavanja, pri čemu se upotrebljavaju slajdovi i bilješke. Međutim, praktični element tečaja, koji uključuje studije slučajeva, vjerojatno je bolje poučavati u malim radionicama ili podjelom polaznika na manje skupine za raspravu, pri čemu polaznici prolaze određene vježbe.

DJELOTVORNO OSPOSABLJAVANJE

Ista opća načela dobrog osposobljavanja vrijede i za osposobljavanje odvjetnika u području suzbijanja pranja novca.

Međutim, postoje i određena posebna načela o kojima bi trebalo voditi računa u okviru tečaja osposobljavanja u području suzbijanja pranja novca, a ona se navode u nastavku:

- (1) Odvjetnici koji sudjeluju u tečaju mogu imati različite razine znanja i očekivanja. Važno je od samog početka imati u vidu ono što polaznici već znaju. Primjerice, neki odvjetnici možda misle da se pravila o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma na njih uopće ne primjenjuju, pa bi se u tom slučaju naglasak trebao staviti na pojedinosti o području primjene Direktive. Drugi odvjetnici možda imaju nedovoljno iskustva s kaznenim pravom, pa bi u tom slučaju bilo korisno usredotočiti se na vrste kaznenih djela na kojima se temelje neki primjeri iz stvarnog života u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma. Stoga je važno odmah na početku procijeniti razinu znanja i informiranosti polaznika, što se može izvesti ispunjavanjem formalnog upitnika ili brzim usmenim ispitivanjem polaznika na početku tečaja, kako biste bili sigurni da će osposobljavanje biti relevantno i djelotvorno.
- (2) Korisno je kao predavače na osposobljavanje u području suzbijanja pranja novca pozvati vanjske stručnjake koji polaznicima mogu pružiti drukčiju perspektivu. Očit izbor bio bi pozvati nekoga iz nacionalne financijsko-obavještajne jedinice (FOJ), koja se bavi prijavama sumnjivih transakcija, da objasni s kakvim se vrstama slučajeva FOJ susreće. Pritom je važno tom predstavniku FOJ-a dati upute ne samo da se ograniči na primjere koji se odnose na odvjetnike, već i o konkretnim pravilima o suzbijanju pranja novca koja se primjenjuju na odvjetnike, kako bi njegovo izlaganje bilo relevantno.
- (3) Zakonodavstvo o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma područje je prava u kojem se odvjetnici nepridržavanjem ispravnih postupaka mogu izložiti kaznenoj i drugim oblicima odgovornosti, po čemu se to područje razlikuje od većine ostalih područja odvjetničke djelatnosti. Stoga je važno da polaznici završe osposobljavanje s jasnom predodžbom o važnosti pravila i o tome da ih nepoštovanje tih pravila može izložiti odgovornostima i gubitku ugleda (a potencijalno i izvora zarade, ako je problem dovoljno ozbiljan).

- (4) Kako se naglašava na više mjesta u ovom priručniku, odvjetnici redovito navode da o ovom području najviše nauče kad im se pokažu primjeri iz stvarnog života. Stoga bi sve predavače trebalo zamoliti da u svojim izlaganjima navedu što više takvih primjera, pogotovo zbog toga što značenje važnih izraza iz Direktive nije uvijek samorazumljivo. Trebalo bi razmisliti i o organiziranju posebnog nastavnog sata koji bi bio posvećen isključivo analiziranju jedne studije slučaja ili više njih. Više smjernica o tome daje se u nastavku, u odjeljku pod naslovom „Studije slučajeva”. Osim toga, polaznike bi tijekom cijelog osposobljavanja trebalo poticati na postavljanje pitanja, zajedno s općom interakcijom između voditelja i polaznika osposobljavanja.
- (5) Osposobljavanje često pripremaju osobe koje su općenito specijalizirane za osposobljavanje i u svojem radu obrađuju mnogo tema s obzirom na to da je osposobljavanje stručnjaka samo po sebi oblik stručnosti. Međutim, osposobljavanje u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma razlikuje se od osposobljavanja u kojem se obrađuje isključivo materijalno pravo jer u tom slučaju osposobljavanje obuhvaća i materijalno pravo i postupke koje treba ugraditi u upravljanje odvjetničkom praksom. Osim toga, nepoštovanje predmetnih pravila može dovesti do teških sankcija protiv samih odvjetnika, uključujući isključenje iz odvjetničke komore u teškim slučajevima, pa su time posljedice neuspješnog osposobljavanja u ovom slučaju teže nego u slučaju neuspješnog osposobljavanja u isključivo materijalnopravnom području, u kojem posljedice obično ne prelaze nesavjesno obavljanje dužnosti. Važno je da se osposobljavanje pripremi imajući na umu te elemente. U skladu s time, preporučuje se da voditelj osposobljavanja općeg usmjerenja planira program osposobljavanja zajedno sa stručnjakom za pravila o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma kako bi se osiguralo da se u okviru osposobljavanja obrade relevantne teme koje predaju odgovarajući stručnjaci.

IZVORI

Kako je već navedeno, u području suzbijanja pranja novca i financiranja terorizma postoje korisni vodiči namijenjeni odvjetnicima. Korišteni su u izradi priručnika za korisnike, a služili su kao izvori i u prethodnim odjeljcima ovog priručnika za voditelje osposobljavanja. Preporučuju se voditeljima osposobljavanja kao izvor dodatnih ideja.

Dva glavna takva vodiča jesu:

- (1) *A lawyer's guide to detecting and preventing money laundering* (Vodič za odvjetnike o otkrivanju i sprečavanju pranja novca), koji su 2014. objavili Vijeće odvjetničkih komora Europe (CCBE), Međunarodna odvjetnička komora (IBA) i Američka odvjetnička komora (ABA)

- (2) *Guidance for a risk-based approach for legal professionals* (Smjernice za pravne stručnjake o primjeni pristupa koji se temelji na procjeni rizika), koji je 2019. objavila Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF).

Međutim, treba imati na umu da se ta dva vodiča ne bave konkretnim okvirom postojećeg europskog zakonodavstva, već su namijenjeni odvjetnicima u cijelom svijetu i bave se osnovnim načelima. Osim toga, prvi vodič objavljen je prije više godina pa je moguće da su se promijenile neke okolnosti na kojima se temelji.

Usto, Interesna skupina za pravni sektor iz Ujedinjene Kraljevine objavila je 2020. (dok je Ujedinjena Kraljevina još bila u prijelaznom razdoblju prije izlaska iz EU-a) publikaciju *Anti-Money Laundering Guidance for the Legal Sector* (Smjernice za pravni sektor o suzbijanju pranja novca). To je jedan od niza vodiča koje su izdale odvjetničke komore. Ostali takvi vodiči objavljeni u EU-u uključuju vodiče *Irske odvjetničke komore* i *Nizozemske odvjetničke komore*.

Nadalje, postoje i sudske odluke koje bi trebalo uzeti u obzir. Dva glavna sudska predmeta na europskoj razini navedena su i kratko opisana u priručniku za korisnike. Presude u tim predmetima od ključne su važnosti u području utjecaja Direktive (i općenito pravila o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma) na jednu od temeljnih vrijednosti pravne profesije – čuvanje profesionalne tajne (koje je poznato i pod drugim nazivima, kao što su povjerljivost i profesionalni imunitet odvjetnika). Ta će se tema vjerojatno javljati u većini osposobljavanja za odvjetnike u području pravila o suzbijanju pranja novca i financiranja terorizma, pa se voditeljima osposobljavanja savjetuje da se upoznaju s tim presudama:

- *Ordre des barreaux francophones et germanophone i drugi protiv Conseil des ministres*, predmet C-305/05
- *Michaud protiv Francuske* (zahtjev br. 12323/11).

Voditelji osposobljavanja trebali bi znati i da se priručnik za korisnike, kao i prethodno navedene sudske odluke, odnose na suzbijanje pranja novca i financiranja terorizma na europskoj razini. Direktiva će se provesti u nacionalnom zakonodavstvu, pa je moguće da će postojati i nacionalni sudski predmeti, za koje je isto tako važno da ih voditelj osposobljavanja poznaje i razumije.

Važno je da odvjetnici znaju točnu formulaciju koja se upotrebljava i u verziji Direktive na njihovu nacionalnom jeziku i u nacionalnom provedbenom zakonodavstvu te da znaju kako se ta formulacija obično tumači. Nacionalno zakonodavstvo i nacionalna sudska praksa ne smiju odstupati od standarda na razini cijelog EU-a koji je utvrđen u Direktivi. Ako odstupanje ipak postoji, prednost ima tekst Direktive. Međutim, smisao riječi može se ipak ponešto razlikovati među državama članicama.

Konačno, voditelji osposobljavanja trebali bi voditi računa i o kontekstu i sadržaju nacionalnih procjena rizika, s obzirom na to da će se uvjeti na kojima se temelje rizici od pranja novca razlikovati među državama članicama. Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF) vodi [evidenciju nacionalnih procjena rizika](#).

STUDIJE SLUČAJEVA

U ovom priručniku za voditelje osposobljavanja više su puta spomenuta dva postojeća vodiča o odgovornostima odvjetnika povezanim sa suzbijanjem pranja novca i financiranja terorizma. U tim se publikacijama navode praktični primjeri ranjivosti kojima je izložena pravna profesija u odnosu na kriminalnu aktivnost u tom području. One nisu usmjerene konkretno na odgovornosti na temelju europskog zakonodavstva, već je riječ o općim vodičima koji su namijenjeni za upotrebu odvjetnicima u cijelom svijetu. To treba imati na umu pri korištenju tih materijala.

Publikacija *A lawyer's guide to detecting and preventing money laundering* (Vodič za odvjetnike o otkrivanju i sprečavanju pranja novca), koju su 2014. objavili Vijeće odvjetničkih komora Europe (CCBE), Međunarodna odvjetnička komora (IBA) i Američka odvjetnička komora (ABA) (dalje u tekstu „prvi vodič“), najkorisnija je za ovaj priručnik za voditelje osposobljavanja zbog toga što sadržava studije slučajeva (od stranice 40. nadalje) koje se mogu upotrebljavati u okviru osposobljavanja. Konkretno, europska rješenja mogu se istaknuti dok se s polaznicima raspravlja o tom materijalu.

U toj je publikaciji naveden širok niz studija slučajeva. Svaka studija slučaja svrstana je pod odgovarajući naslov, a zatim se navode činjenice svojstvene tom slučaju. Nakon toga slijedi popis znakova upozorenja koje bi svaki polaznik trebao moći uočiti na temelju činjenica, a zatim se nalazi rubrika pod naslovom „Što možete učiniti?“, u kojoj je navedeno rješenje.

Ovo je tipičan primjer:

Prekinute transakcije i prijenos novčanih sredstava bez izvršenja temeljne pravne usluge

Odvjetničkom društvu obratila se nova stranka s uputama o pomoći koja joj je trebala pri provođenju niza transakcija kupnje imovine. Predmet te stranke vodio je mlađi odvjetnik u društvu, koji je stranci, na njezin zahtjev, dostavio podatke o računu odvjetničkog društva prije nego što je obavio dubinsku analizu te stranke i prije nego što mu je ona dala punomoć za zastupanje. Stranka nije dala nikakve daljnje upute nakon što je deponirala novčana sredstva na račun društva. Nakon toga stranka je objasnila da više ne namjerava kupiti relevantnu imovinu te je zatražila da se deponirana novčana sredstva isplate trećoj osobi, umjesto da joj se vrate na njezin osobni račun.

Znakovi upozorenja:

Nakon što su novčana sredstva primljena na računu stranke pri odvjetničkom društvu, transakcija je prekinuta. Stranka traži da se deponirana novčana sredstva pošalju trećoj osobi umjesto da se vrate njoj. Stranka izbjegava osobni kontakt bez valjanog razloga.

Što možete učiniti?

Nemojte strankama dopustiti da deponiraju novčana sredstva na računu stranke pri odvjetničkom društvu dok ne obavite dubinsku provjeru tih stranaka, utvrdite svrhu transakcije i uvjerite se u to da s novčanim sredstvima nisu povezani nikakvi rizici od pranja novca. Kao druga mogućnost, nemojte slati novčana sredstva trećoj osobi, već ih umjesto toga vratite na izvorni račun s kojeg su vam uplaćena.

U oba vodiča – to jest u već navedenom prvom vodiču, iz kojeg je preuzeta prethodno navedena studija slučaja, i drugom vodiču, *Guidance for a risk-based approach for legal professionals* (Smjernice za pravne stručnjake o primjeni pristupa koji se temelji na procjeni rizika), koji je 2019. objavila Stručna skupina za financijsko djelovanje (FATF) (dalje u tekstu „drugi vodič”) – nalaze se popisi znakova upozorenja u kojima se na praktičan način ističu ranjivosti kojima je izložena pravna profesija.

U nastavku se navodi tipičan popis znakova upozorenja iz poglavlja IV. prvog vodiča, koje se posebno bavi znakovima upozorenja (i u kojem se nalazi mnogo takvih znakova):

Način plaćanja

- *Imovina je kupljena gotovinom i ubrzo nakon toga iskorištena kao kolateral za zajam.*

Nema nikakvog legitimnog objašnjenja za:

- *neobično kratak rok otplate koji je određen*
- *hipotekarne kredite koji se stalno otplaćuju znatno ranije od početno dogovorenog datuma dospjeća ili*
- *financiranje koje pruža zajmodavac, koji je fizička ili pravna osoba, a nije kreditna institucija.*

U drugom vodiču Prilog 5. sadržava primjere znakova upozorenja koji ukazuju na sumnjive aktivnosti ili transakcije i koji su namijenjeni pravnim stručnjacima, a iz kojeg su preuzeti sljedeći primjeri:

l) Kolateral koji se daje za transakciju trenutno se nalazi u visokorizičnoj zemlji.

m) Došlo je do znatnog povećanja kapitala nedavno osnovanog trgovačkog društva ili je isto trgovačko društvo u kratkom roku primilo više uzastopnih uplata, a da pritom nije dano nikakvo logično objašnjenje za to.

n) Došlo je do povećanja priljeva kapitala iz strane zemlje koja ili nema nikakav odnos s tim trgovačkim društvom ili je riječ o visokorizičnoj zemlji.

o) Trgovačkom društvu prenesen je novi kapital ili sredstva u naravi koji su prekomjerno visoki u odnosu na poslovanje, veličinu ili tržišnu vrijednost tog trgovačkog društva, a da pritom nije dano nikakvo logično objašnjenje za to.

Ti su primjeri navedeni jer pokazuju da oba vodiča sadržavaju primjere znakova upozorenja iz prakse, pa ako voditelj osposobljavanja ne upotrebljava neku od studija slučajeva iz prvog vodiča, na temelju tih znakova upozorenja lako se mogu osmisliti druge studije slučajeva. Kako je već spomenuto, dokazi pokazuju da s povećanjem praktičnosti osposobljavanja raste i sposobnost polaznika da ga uspješno svladaju.